

Siden er redigeret/layoutet af:
Søren Hansen/Tomas Østergren

En snajl på vajn er tajn på rajn i Spanien

Gymnasieelever låner træk fra både lav- og højkøbenhavnsk i deres udtale. Og det flade a er dødt – både i Gentofte og Ishøj.

SPROG

Tilbage i 1970 sagde de fleste unge 'en snajl på vajn er tajn på rajn i Spanien' med åbent a som i 'fange'. Men i dag bruger de fleste den klassiske rigsmålsudtale 'en snegl på vejen er tegn på regn i Spanien' med et lysere a, næsten som i 'kaste'. Og det gør de, uanset

LOTTE THORSEN

om de vokser op i Gentofte eller Ishøj. »Udtalen har forskudt sig i retning af det lyse a, hvor vi i 1970 troede, det ville gå den anden vej. Altså en fuldstændig modsatrettet bevægelse«, siger sprogprofessor Jørn Lund, der også er nyudnævnt formand for Dansk Sprognævn. I 1970 skrev han sammen med professor Lars Brink afhandlingen 'Dansk Rigsmål'. Og 40 år senere tog de på besøg på Ishøj Gymnasium på den københavnske Vestegn og på Aurehøj Gymnasium i Gentofte for at se, hvordan det var gået med den udvikling af udtalen, de var på sporet af dengang. Deres undersøgelse viser blandt andet, at det flade lavkøbenhavnske a i 'mand', og 'Kattegat', som de for nogle årtier siden troede ville blive det dominerende i den danske udtale, er på retur. I midten af 1970'erne var det flade a ellers på vej til at sejre overalt i landet. Men nu har de nye

generationer skiftet kurs. Og 90 procent af unge født omkring 1990 har valgt det flade a fra og bruger i stedet et traditionelt kort a. Hvorfor vi har smidt de flade a'er og bevæget os mod en lysere udtale, vil de to professorer ikke give noget bud på. Men: »Nogen vil nok mene, at det har indflydelse, at man omkring 1970 solidariserede sig med arbejderne og det var ungdomsoprørets tid, hvor referencerammen i dag er at have individuel succes og tjene penge. Man kunne tolke det som en bevægelse fra en venstredrejning mod en højredrejning, hvor vokalerne følger med. Men vi nøjes nu med at konstatere, at sådan er det gået«, siger Jørn Lund. Gymnasieeleverne siger heller ikke længere 'färlk' når de mener 'folk'. I stedet bruger de en vokallyd, der er lysere og mere hen ad ø som i gammeldags Hellerup-dansk. Både afskaffelsen af det flade a og

den lysere vokallyd i 'folk' er sproglige træk, der socialt set kommer oppefra. Men lavkøbenhavnsk har nu også gjort visse landvindinger i løbet af de seneste 40 år. Når unge i dag vil sige tallet 40, siger de ikke 'førre' med 'føer'. De siger heller ikke 'stirre' men 'stii'er'. Ligesom de siger 'grask' og 'prast' når de mener 'græsk' og 'præst'. »Selv Hellerup-børnene udtaler æ som a, når æ't kommer efter r. Det er ikke et langt og markeret a, som når man gør nar ad lavkøbenhavnsk og siger 'praaast'. Det er bare et stilfærdigt og kort a. Så vi har altså både noget, der kommer oppefra, og noget, der kommer nedefra, i udviklingen af udtalen«, siger Jørn Lund. Æ't, der er blevet til a, er noget af det, der ifølge Jørn Lund 'provokerer læserbrevsskribenter i dag'. »De synes, det er forfærdeligt, at 'kræftsygdomme' bliver til 'kraftsygdomme'.

“**Det såkaldt lavkøbenhavnske er ikke mere dominerende i Ishøj end i Hellerup** Jørn Lund, sprogforsker

Jeg har vænnet mig til det. Og jeg er også begyndt at bemærke, hvis en 40-årig *ikke* har de træk i sit talesprog. Og tænker over, om det er noget, de har aflært sig». Med baggrund i resultaterne fra 1970 havde forskerne en formodning om, at u med tiden ville blive udtalt o, når det kommer efter et r. Og den lydudvikling er i dag i fremmarch. Så mange unge siger 'skroe' i stedet for 'skrue', 'fro'e' i stedet for 'frue' og 'rossisk' i stedet for 'russisk'. Og så har de to forskere også fundet et helt nyt træk, som ikke var at spore for 40 år siden. Nemlig at gymnasieeleverne er

begyndt at droppe vokalerne i ord som 'ned' og med' og i stedet bare siger 'nd' og 'md'. Når de unge justerer på udtalen af deres vokaler, er de enige om at gøre det, uanset hvor de bor. Derfor er det ikke kun i Ishøj, man er begyndt at sige 'maaed' med langt a i stedet for 'meget', det gør man også i Hellerup. Som Jørn Lund siger: »Det såkaldt lavkøbenhavnske er ikke mere dominerende i Ishøj end i Hellerup. Og det er, fordi de unge justerer deres sprog efter hinanden og ikke bare kopierer de ældre generationer. Der sker nogle forskydninger, og de forskydninger er de unge enige om. Lars Brink og Jørn Lund offentliggør deres forskningsresultater om de unges udtale i en dansk sproghistorie i fire bind, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab udgiver til næste år. lotte.thorsen@pol.dk

Palæstinensisk realityshow om præsidentposten

Mere end 1.200 unge palæstinensere dystet om at blive Palæstinas nye leder i et nyt tv-show. Formålet er at skabe interesse for politik blandt de unge, siger kvinden bag showet.

TV-SHOW

MARCUS RUBIN, MELLEMØSTKORRESPONDENT, RAMALLAH

POLITIKERSPIRER. I det politiske realityshow 'Præsidenten' skal udsprøgeren og til sidst publikum finde et bud på en ny palæstinensisk præsident. De unge deltagere håber, at deres optræden i skowet kan blive starten på en politisk karriere. Pr-foto

nensere dystet om at blive kåret til landets nye 'ungdomspræsident'. 'Præsidenten' hedder showet, der havde premiere tidligere på måneden, og ifølge Suheir Rasul, der er en af idfolkene bag det, har interessen været overvældende. Mere end 1.200 unge palæstinensere fra både Vestbredden, Gaza og selve Israel har meldt sig som deltagere, siger Rasul, der er leder af den internationale ngo

Search for Common Ground i Palæstina, som har samarbejdet med den palæstinensiske tv-station Ma'an om at udvikle programmet. Search for Common Ground fokuserer på ikkevoldelig konfliktløsning, og det er just, hvad Rasul håber, at det nye realityshow kan være med til at fremme i Palæstina. »Vores mål er at skabe en platform for fredelig, konstruktiv forandring i den nye palæstinensiske generation og forberede en demokratisk fremtid«, siger Rasul. »At dømme efter den enorme deltagelse og interesse i samfundet for programmet er det tydeligt, at den palæstinensiske ungdom er fyldt med energi og klar til positive forandringer, siger hun og håber, at showet kan være med at sætte gang i den politiske proces. »Det er på tide, at palæstinenserne får mulighed for at vælge deres ledere igen, så vi håber meget, at programmet kan være med til at lægge pres på selvstyret til at udskrive valg«, siger hun med henvisning til, at der ikke har været afholdt nationale valg i Palæstina siden 2006. »Ideen er at lade en ny palæstinensisk generations stemmer blive hørt«, siger Rasul. I løbet af programmets ti afsnit skal del-

tagerne, der alle er mellem 25 og 35 år, dyste på en lang række områder. »Deltagerne skal i løbet af programmet holde taler, føre valgkamp, vinde vælger«, siger Suheir Rasul og forklarer, at opgaverne bliver mere krævende og omfattende undervejs. I den næstsidste dyst bliver de fire finalister sendt ud af landet for at være ambassadører for Palæstina i Europa og Mellemøsten og der forsøge at skabe international opbakning til staten. De to finalister mødes så til en live tv-debat, hvor sererne ved en sms-afstemning vælger den endelige vinder. Vinderen bliver fundet i slutningen af juni. Hvad præmien er, vides ikke. Men måske bliver en ny politisk karriere sat i gang. Der er ikke officielle opgørelser af seertal i Palæstina, men ifølge Rasul vil Ma'an og hendes organisation bruge antallet af sms'er og mail til showet for at vurdere, om programmet er et succes. **Behov for fornyelse** Optagelserne til det seneste show fandt sted i Ramallah i torsdags, netop som USA's præsident Barack Obama besøgte byen. Efter to indledende runder er antallet

af deltagere nu nede på omkring 50, og blandt de heldige, som stadig er med i kapløbet, er den 20-årige Wa'ad Farajeh, studerende fra Al-Quds- universitetet i Jerusalem. Han håber, at showet vil gøre en forskel i det virkelige liv. »De unge i Palæstina er dødttrætte af de gamle ledere, så jeg håber, at dette program vil give et ungt menneske chancen for at komme ind i det politiske system og give det et frisk pust«, siger han og lover selv at have standarden, hvis han skulle blive valgt som 'præsident'. »Hvis jeg bliver valgt, vil jeg forsøgte at fokusere på mit folks behov og ønsker og behandle alle retfærdigt«, siger han smilende. Også 29-årige Hamada Jaber fra Rafat har været med til dagens optagelser og er optimistisk. »Det var min tredje optagelse, og jeg synes, det gik godt«, siger Jaber, der arbejder som administrator på et palæstinensisk studiecenter. Og som hendes konkurrent, Wa'ad Farajeh, synes hun, at programmet er et fantastisk god ide. »Det er et pragtfuldt program, fordi det giver ungdommen i Palæstina en chance for at blive taget alvorligt som politiske tænkere«, siger hun. marcus.rubin@pol.dk

MØD VIDENSKABEN 3. APRIL

GÅDEN OM ARTERNES UDBREDELSE

Jordens 30 millioner arter danner med deres geografiske udbredelse globale mønstre af diversitet. Men hvad bestemmer denne fordeling af liv på Jorden? Tropiske bjergegne har flest arter, men arterne er fåtallige. Havet dækker den største del af Jorden, men kun få af de kendte arter lever der. Det er sjældent, at en art både er talrig og vidt udbredt som mennesket. Wallace og Darwin viste, hvordan arter udvikler sig. Men det er stadig en stor gåde, hvilke naturlove, der bestemmer deres fordeling på Jorden. Professor **Carsten Rahbek** fra Center for Makroøkologi, Evolution og Klima forsøger via sit feltarbejde blandt farvestrålende papegøjer og kolibrier i Andesbjergene at løse gåden. Koblet med analyser af udbredelse og dna fra titusindvis af arter og data om jordens klima fører han os til den europæiske rumstation i søgen efter svaret. Foredraget er et samarbejde mellem Københavns Universitet og Politiken. Det varer ca. tre kvarter og efterfølges af debat med Politikens videnskabsredaktør, **Morten G. Andersen**, som ordstyrer. Arrangementet er åbent for alle.

Onsdag 3. april kl. 16.30-18 i Anneks A, Københavns Universitet, Studiestræde 6, Kbh. K. Vi åbner dørene kl. 16. Der er fri entré, men tilmelding er nødvendig. Reserver plads på moedvidenskabem.ku.dk/tilmelding

KØBENHAVNS UNIVERSITET
POLITIKEN

landbrugslotteriet

Serie 211 - 6. trækning 3.dag www.landbrugslotteriet.dk

Gevinstafgift på 15% er fratrukket

Gevinster på lodsedlens endetal

342100 stk. 260 kr.

862100 stk. 260 kr.

Gevinster på hele lodseddelnummeret

50.000

43482

23711.000 kr.

11630210.000 kr.

57331.000 kr.

1174661.000 kr.

64851.000 kr.

1188961.000 kr.

92881.000 kr.

1215691.000 kr.

120761.000 kr.

1232724.000 kr.

153241.000 kr.

1255121.000 kr.

185441.000 kr.

1268591.000 kr.

230101.000 kr.

1289931.000 kr.

258821.000 kr.

13599910.000 kr.

264804.000 kr.

1362241.000 kr.

304981.000 kr.

1425411.000 kr.

331701.000 kr.

1456111.000 kr.

351201.000 kr.

1491621.000 kr.

379261.000 kr.

1525971.000 kr.

409054.000 kr.

1547631.000 kr.

418671.000 kr.

1564471.000 kr.

457951.000 kr.

1576054.000 kr.

512541.000 kr.

1597181.000 kr.

560061.000 kr.

1613741.000 kr.

571441.000 kr.

1655511.000 kr.

620561.000 kr.

1686171.000 kr.

643724.000 kr.

1719571.000 kr.

645001.000 kr.

1747951.000 kr.

684691.000 kr.

1755644.000 kr.

704501.000 kr.

1783311.000 kr.

750871.000 kr.

18031310.000 kr.

776621.000 kr.

1831941.000 kr.

816661.000 kr.

1858371.000 kr.

884251.000 kr.

1883711.000 kr.

8907010.000 kr.

1898301.000 kr.

925451.000 kr.

19095610.000 kr.

942661.000 kr.

1937381.000 kr.

983751.000 kr.

1958381.000 kr.

991974.000 kr.

1984004.000 kr.

1019101.000 kr.

1994031.000 kr.

1059371.000 kr.

2035731.000 kr.

1083571.000 kr.

2050631.000 kr.

1105051.000 kr.

2077761.000 kr.

1124501.000 kr.

1151121.000 kr.

Bonusgevinster

(trukket på lodsedlens 2 sidste cifre)

142100 stk. 100 kr.

462100 stk. 100 kr.

642100 stk. 100 kr.

832100 stk. 100 kr.

Uden ansvar

Salg og fornyelse til 1. trækning fra tirsdag d. 2. april 2013

Uden ansvar

Varelotteriet

Serie 252 - 6. trækning 3.dag www.varelotteriet.dk

Gevinstafgift på 15% er fratrukket

Lodsedlens endetal

112050 stk. 260 kr.

10124100 stk. 100 kr.

432050 stk. 260 kr.

4244100 stk. 100 kr.

Lodsedlens nummer

Sidegevinst

2492500 kr.

24912493300 kr.

40482.000 kr.

40474049500 kr.

8461500 kr.

84608462500 kr.

123612.000 kr.

1236012362500 kr.

13792500 kr.

1379113793300 kr.

16479500 kr.

1647816480300 kr.

28386500 kr.

2838528387300 kr.

285692.000 kr.

2856728569500 kr.

32415500 kr.

3241432416300 kr.

35290500 kr.

3528935291300 kr.

42112500 kr.

4211142113300 kr.

438762.000 kr.

4387543877500 kr.

453442.000 kr.

4534345345500 kr.

45669500 kr.

4566845670300 kr.

513562.000 kr.

5135551357500 kr.

536555.000 kr.

53654536561.000 kr.

55974500 kr.

5597355975300 kr.

616752.000 kr.

6167461676500 kr.

62467500 kr.

6246762469300 kr.

64780500 kr.

6477964781300 kr.

67814500 kr.

6781367815300 kr.

702632.000 kr.

7026270264500 kr.

71274500 kr.

7127471276300 kr.

78560500 kr.

7855978561300 kr.

821312.000 kr.

8213082130500 kr.

85455500 kr.

8545485456300 kr.

89913500 kr.

8991289914300 kr.

9383710.000 kr.

93836938382.000 kr.

95134500 kr.

9513395135300 kr.

974822.000 kr.

9748197483500 kr.

100248500 kr.

100247100249300 kr.

1027152.000 kr.

102714102716500 kr.

105581500 kr.

105580105582300 kr.

109836500 kr.

109835109836300 kr.

111855500 kr.

111854111856300 kr.

1128725.000 kr.

1128711128731.000 kr.

1165702.000 kr.

116569116571500 kr.

116772500 kr.

116771116773300 kr.

123362500 kr.

123361123363300 kr.

1247042.000 kr.

124703124705500 kr.

129747500 kr.

129746129748300 kr.

1352082.000 kr.

135207135209500 kr.

14024220.000 kr.

14024114024320.000 kr.

1403682.000 kr.

140367140369500 kr.

14130050.000 kr.

1412991413015.000 kr.

141383500 kr.

141382141384300 kr.

144570500 kr.

144569144571300 kr.

147100500 kr.

147099147101300 kr.

150037500 kr.

150036150038300 kr.

154058500 kr.

154057154059300 kr.

156343500 kr.

156342156344500 kr.

159103500 kr.

159102159104300 kr.

165346500 kr.

165345165347300 kr.

1667292.000 kr.

166728166731500 kr.

170141500 kr.

170140170142300 kr.

175382500 kr.

175381175383300 kr.

17541310.000 kr.

1754121754142.000 kr.

1768502.000 kr.

176849176851500 kr.

180906500 kr.

180905180907300 kr.

1871622.000 kr.

187161187163500 kr.

187927500 kr.

187926187928300 kr.

189178500 kr.

189177189179300 kr.

1904052.000 kr.

190404190406500 kr.

197475500 kr.

197474197476300 kr.

2007212.000 kr.

2007201200722500 kr.

204133500 kr.

204132204134300 kr.

Varelotteriet			
Serie 252 - 6. trækning 3.dag www.varelotteriet.dk			
Gevinstafgift på 15% er fratrukket			
Lodsedlens endetal		Sidegevinster	
11	2050 stk. 260 kr.	10	4100 stk. 100 kr.
43	2050 stk. 260 kr.	42	4100 stk. 100 kr.
Lodsedlens nummer		Sidegevinster	
2492	500 kr.	2491	2493 300 kr.
4048	2.000 kr.	4047	4049 500 kr.
8461	500 kr.	8460	8462 300 kr.
12361	2.000 kr.	12360	12362 500 kr.
13792	500 kr.	13791	13793 300 kr.
16479	500 kr.	16478	16480 300 kr.
28386	500 kr.	28385	28387 300 kr.
28568	2.000 kr.	28567	28569 500 kr.
32415	500 kr.	32414	32416 300 kr.
35290	500 kr.	35289	35291 300 kr.
42112	500 kr.	42111	42113 300 kr.
43876	2.000 kr.	43875	43877 500 kr.
45344	2.000 kr.	45343	45345 500 kr.
45669	500 kr.	45668	45670 300 kr.
51356	500 kr.	51355	51357 500 kr.
53655	5.000 kr.	53654	53656 1.000 kr.
55974	500 kr.	55973	55975 300 kr.
61675	2.000 kr.	61674	61676 500 kr.
62468	500 kr.	62467	62469 300 kr.
64780	500 kr.	64779	64781 300 kr.
67814	500 kr.	67813	67815 300 kr.
70263	2.000 kr.	70262	70264 500 kr.
71275	500 kr.	71274	71276 300 kr.
78560	500 kr.	78559	78561 300 kr.
82131	2.000 kr.	82130	82132 500 kr.
85455	500 kr.	85454	85456 300 kr.
89913	500 kr.	89912	89914 300 kr.
93837	10.000 kr.	93836	93838 2.000 kr.
95134	500 kr.	95133	95135 300 kr.
97482	2.000 kr.	97481	97483 500 kr.
100248	500 kr.	100247	100249 300 kr.
102715	2.000 kr.	102714	102716 300 kr.
105581	500 kr.	105580	105582 300 kr.
109835	500 kr.	109834	109836 300 kr.
111855	500 kr.	111854	111856 300 kr.
112872	5.000 kr.	112871	112873 1.000 kr.
116570	2.000 kr.	116569	116571 500 kr.
116772	500 kr.	116771	116773 300 kr.
123962	500 kr.	123961	123963 300 kr.
124704	2.000 kr.	124703	124705 300 kr.
129747	500 kr.	129746	129748 300 kr.
135209	500 kr.	135208	135210 300 kr.
140242	200.000 kr.	140241	140243 20.000 kr.
140368	2.000 kr.	140367	140369 500 kr.
141300	50.000 kr.	141299	141301 5.000 kr.
141383	500 kr.	141382	141384 300 kr.
144570	500 kr.	144569	144571 300 kr.
147100	500 kr.	147099	147101 300 kr.
150037	500 kr.	150036	150038 300 kr.
154058	500 kr.	154057	154059 300 kr.
156343	2.000 kr.	156342	156344 500 kr.
159103	500 kr.	159102	159104 300 kr.
165346	500 kr.	165345	165347 300 kr.
166730	2.000 kr.	166729	166731 500 kr.
169178	500 kr.	169177	169179 300 kr.
175382	500 kr.	175381	175383 300 kr.
175413	10.000 kr.	175412	175414 2.000 kr.
176850	2.000 kr.	176849	176851 500 kr.
180906	500 kr.	180905	180907 300 kr.
187162	2.000 kr.	187161	187163 500 kr.
187927	500 kr.	187926	187928 300 kr.
189178	500 kr.	189177	189179 300 kr.
190405	2.000 kr.	190404	190406 500 kr.
197475	500 kr.	197474	197476 300 kr.
200721	2.000 kr.	200720	200722 500 kr.
204133	500 kr.	204132	204134 300 kr.
Uden ansvar		Uden ansvar	

IB BALSCHMIDT
SKÖNNE SKO
& TASKER
Ordrupvej 64, Charlottenlund
Tlf. 39 63 50 51

FILM
– hver torsdag i Politiken

Guld & Sølv KØBES LUNDIN
Vester Voldgade 21
33 13 21 11

Se det store udvalg i **PLUS**
Du finder det hele på politiken.dk/plus

POLITIKEN**PLUS**

”Særdeles velskrevet“
POLITIKEN

I mere end 40 år har tidligere generalsekretærer for FN Kofi Annan befundet sig i centrum af vor tids vigtigste politiske begivenheder. I erindringsbogen giver han et unikt indblik i det globale diplomati og hans vej dertil.

»Legemliggørelsen af FN, når det er bedst: idealistisk og stadig nøgternt.«
FINANCIAL TIMES

»Annans livsværk viser os, hvad vi kan opnå, når vi fokuserer på de universelle værdier: lighed, tolerance og menneskeværd.«
BILL GATES

GYLDENDAL